

УДК 811.111:37.091.3:656.6

КУДРЯВЦЕВА Валентина – кандидат педагогічних наук, доцент, завідувачка кафедри англійської мови в судноводінні, Херсонська державна морська академія, пр. Ушакова, 20, м. Херсон, 73000, Україна

ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-4264-4229>

ResearcherID: <https://publons.com/researcher/1766207/valentyana-f-kudryavtseva/>

DOI: <https://doi.org/10.24919/2413-2039.12/44.18>

Бібліографічний опис статті: Кудрявцева, В. (2021) Можливості активного навчання у курсі морської англійської мови. *Людинознавчі студії. Серія «Педагогіка»*, 12 (44), 117–124, doi: <https://doi.org/10.24919/2413-2039.12/44.18>

МОЖЛИВОСТІ АКТИВНОГО НАВЧАННЯ У КУРСІ МОРСЬКОЇ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ

Анотація. *Необхідність більшої уваги вищих навчальних закладів до розвитку у студентів умінь критичного і креативного мислення, спілкування і співпраці, особливо необхідних в умовах сьогодення, орієнтує викладачів на запровадження активного навчання і, таким чином, на усвідомлення його складових елементів. У статті йдеться про поняття «активне навчання» та важливість визначення його складових елементів у навчанні морської англійської мови. Автор зупиняється на особливостях запровадження та використання стратегії активного навчання на різних етапах курсу морської англійської мови у морському закладі вищої освіти. Особлива увага приділена використанню завдань, що потребують застосування умінь вищого розумового рівня, та розвитку здатності студентів здійснювати рефлексію щодо результативності власного навчання.*

Зазначається, що дослідження базувалось на спостереженнях за організацією навчального процесу на заняттях викладачів кафедри, порівнянні завдань, застосованих на різних етапах занять з різновіковими студентами, аналізі планів занять і проведенні дискусій з викладачами морської англійської мови стосовно можливостей застосування стратегії активного навчання. Автор характеризує перепони на шляху викладачів до системного використання стратегії активного навчання, на особливостях використання активного навчання на заняттях зі студентами різних років навчання, а також на методах активного навчання, що застосовуються у практиці роботи. Важливою частиною статті є думки автора стосовно можливості застосування методів активного навчання у змішаному форматі навчального процесу і особливостях рефлексивних завдань на курсі морської англійської мови. Висловлено думку, що окремим кафедрам, які вирішують запроваджувати активне навчання, слід самостійно визначитися, який зміст вкладається в поняття «активне навчання» в умовах відповідної професійної спрямованості навчального курсу.

Ключові слова: *активне навчання, морська англійська мова, уміння мислення вищого рівня, змішане навчання*

KUDRYAVTSEVA Valentyna – Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor, Head of English Language Department for Deck Officers, Kherson State Maritime Academy, 20, Ushakov Ave., Kherson, 73000, Ukraine

ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-4264-4229>

ResearcherID: <https://publons.com/researcher/1766207/valentyana-f-kudryavtseva/>

DOI: <https://doi.org/10.24919/2413-2039.12/44.18>

To cite this article: Kudryavtseva, V. (2021) *Mozhlyvosti aktyvnoho navchannia u kursi morskoi anhliiskoi movy [Opportunities for active learning in the course of marine English]. Human Studies. Series of Pedagogy*, 12 (44), 117–124, doi: <https://doi.org/10.24919/2413-2039.12/44.18>

OPPORTUNITIES FOR ACTIVE LEARNING IN THE COURSE OF MARINE ENGLISH

Summary. *The necessity for higher education institutions to attach more importance to developing students' skills of critical and creative thinking, communication and collaboration dictated by current circumstances, leads faculty members to implementing active learning and, thus, to becoming aware*

of its structural elements. The concept of active learning and importance of defining its structural elements for teaching Maritime English is dwelt on. Some peculiarities of using the active learning strategy at different stages of Maritime English course at a maritime training institution are touched upon in the article. Use of learning activities requiring high order thinking skills and development of students' ability to reflect on the practicability of the activities done and the outcomes of personal learning are paid special attention to.

It is noted that the research is based on observing the training process at the lessons by Maritime English faculty, comparing the activities used at different lesson stages with students of various years of study, analyzing lesson plans and conducting discussions with the Maritime English faculty as for possibilities of implementing the active learning strategy. Some barriers on the way to the systematic use of the active learning strategy as well as active learning methods used at practical lessons are characterized. Some of the major barriers listed can be classified as teachers' personal attitude and educational environment characteristics as well as the inconsistency between the summative assessment of knowledge and understanding and modern trends aimed at developing students' high order thinking skills.

The author's considerations as for possibilities of using active learning methods in the format of blended learning and peculiarities of reflective tasks in the Maritime English course are also presented. It is pointed out that the faculty who decide to implement active learning methods should come to their own understanding of this strategy in the conditions of a training course for specific purposes.

Key words: *active learning, Maritime English, higher learning thinking skills, bended learning*

Вступ. Поступова зміна форм взаємодії учасників навчального процесу у навчальній аудиторії від суто традиційних до змінених парадигм навчання, як-от глибинне навчання, індивідуалізоване навчання, активне навчання, постала перед викликами дистанційного та змішаного навчання, необхідність якого диктується як нинішньою епідемічною ситуацією у світі, так і усвідомленням потреби в оновленні формально-процедурних ознак освіти студентів. Усе частіше і актуальніше йдеться про переосмислення ролі вищих навчальних закладів: від наповнення студентів змістом обраної професійної спеціалізації до формування у них умінь самостійного пошуку і осмислення такої інформації з метою розвитку умінь, необхідних для побудови успішної кар'єри в умовах цього століття, якими є критичне мислення, спілкування, співпраця, творення. Однак, попри численні заклики до використання методів активного навчання, особливо у системі вищої професійної освіти, науковці і дослідники констатують, що навчання залишається переважно традиційним, дидактичним, з викладачем як центром навчального процесу (Vorte, 2020).

Саме на розвиток вищезазначених умінь, запитуваних нинішнім і прийдешнім поколіннями студентів для успішного виживання у світі ринкових відносин, орієнтована стратегія активного навчання, яка має посісти належне місце в освітньому процесі з підготовки майбутніх фахівців торговельного флоту, складність повсякденної роботи яких вимагає прийняття нестандартних рішень, розв'язання проблемних ситуацій, ефективного спілкування з екіпажем судна та береговими службами. У міжнародних конвенціях (STCW, 1978) і відповідних модельних курсах визначаються конкретні знання, уміння і навички, якими повинні оволодіти студенти через мережу навчальних дисциплін і тренажерної підготовки, разом з тим націленість робочих навчальних програм лише на засвоєння певного обсягу знань і їхнього відтворення через систему підсумкового формального оцінювання у вигляді тестів, заліків, демонстрацій, екзаменів, вимагає від студентів володіння уміннями лише нижчого розумового рівня. Становлення особистості судноводіїв упродовж чотирьох або п'яти років академічного навчання висуває перед викладачами необхідність розвитку у них компетентностей, необхідних для роботи на рівнях експлуатації і управління, де вимагається швидке аналітичне реагування на численні неординарні події.

Аналіз останніх досліджень. Визначення поняття «активне навчання» характеризується певною нечіткістю, розмаїтістю його компонентів та широким спектром і неузгодженістю його ознак, елементів і технологій, що утруднює можливість його системного упровадження, але водночас сприяє появі нових досліджень у цій сфері.

Практично класичним, на яке опираються більшість дослідників, вважається визначення активного навчання, як будь-що, що залучає студентів до виконання завдання і розмірковування

про те, що вони роблять, наведеним у програмному виданні (Bonwell & Eison, 1991), де активне навчання постає як усвідомлена необхідність і як стратегія у нинішній час. Автори визнають, що термін «активне навчання» ґрунтується більш на інтуїтивному відчутті замість загальноприйнятого визначення. Однак поза основним визначенням додається, що під активним навчанням вони розуміють не стільки засвоєння і відтворення нового навчального матеріалу (фактів, дат, правил тощо), а організацію навчання на рівні вищих розумових процесів.

Дослідники теорії і практики активного навчання намагаються надавати оновлені і більш конкретизовані визначення і характеристики. Проте більшість з них фактично перефразують або уривчасто подають вищенаведене описове визначення, відзначаючи, що активне навчання – це будь-яка навчальна активність, у якій студент взаємодіє з навчальним процесом на противагу пасивному сприйняттю інформації (Butler, 2018); це завдання, які студенти виконують для конструювання знань і розуміння з використанням умінь вищого розумового рівня (Brame, 2016); це навчання, яке вимагає залучення студентів до значущих завдань і обдумування понять, які вони вивчають (Doyle, 2019); це навчання, яке вимагає від студентів бути активно залученими у навчальний процес, коли акцентується більше на тому, як вони вчаться, а не лише на змісті навчання.

У частині публікацій, пов'язаних із застосуванням ідей активного навчання при вивченні англійської мови, взагалі проводиться думка, що будь-яка вправа, виконана не у форматі індивідуальної роботи, уже може рахуватися як завдання активного характеру, фактично ідентифікуючи інтерактивні методи навчання зі стратегіями активного навчання (Alves, 2015; Chervase, 2016; Perez-Castillejo, 2020), якими сповнений комунікативний підхід до навчання мови. Активне навчання прирівнюється до комунікативного навчання, де застосовується методи, завдяки яким студенти залучені до активної участі у навчальному процесі. Такими методами можуть бути будь-яка робота в парах, малих групах, навіть якщо вони працюють з традиційними вправами контрольованого типу, виконання яких не потребує когнітивних умінь вищого рівня.

За найбільш узагальненим описом, а не формальним визначенням, активне навчання – це навчальний підхід, за якого студент залучається до контенту, що вивчається, через завдання з розв'язання проблем, письмові завдання, групові дискусії, рефлексивні активності і будь-які інші завдання, що розвивають критичне мислення про навчальний предмет (Meylan, 2020; Devi, 2014).

Слід зауважити, що усі дослідження стосовно теорії і практики активного навчання ґрунтуються на таксономії Б. Блума. У дещо переглянутій для обставин нашого часу таксономії (Anderson & Krathwohl, 2001) найвищими розумовими процесами представлені аналіз, оцінка і творення. Роблячи аналіз, студенти самостійно розділяють навчальний контент на його складові частини і визначають, яким чином вони пов'язані одна з одною і з загальною структурою або метою. Даючи оцінку або визначаючи якість та важливість певних дій, студенти роблять судження, що ґрунтуються на встановлених критеріях і стандартах. Продукуючи щось нове, студенти укладають елементи разом, щоб послідовно розробити щось функціонально ціле (ідею, план, процедуру тощо), перекоструювати елементи у нову модель чи структуру.

Метою статті є опис особливостей застосування активного навчання у курсі морської англійської мови.

Виклад основного матеріалу. Упроваджувати нові навчальні стратегії завжди непросто. Зважаючи на відсутність узгодженості у чіткому, зрозумілому і загальноприйнятому визначенні поняття «активне навчання» і його складників, викладачі морської англійської мови у вищих навчальних закладах відчувають значні перепони на шляху його запровадження. За результатами проведеного нами опитування тридцяти двох викладачів наступні перепони відчуються найголовнішими.

На схожі перепони у застосуванні стратегій активного навчання вказують і ряд дослідників, додаючи до них такі перешкоди, як необхідність витратити більше часу, глибше розуміти зміст навчальних тем, мати більше ресурсів і бути креативними (Edwards, 2021), велика кількість студентів у групі, відсутність відповідного навчального середовища, навчальних матеріалів, обмежений навчальний час (Parikh, 2019; Aksit, Niemi & Nevgi, 2016) та інші. Усі перелічені бар'єри можуть бути поділені на дві групи – особисте відношення викладачів і особливості освітнього середовища. Щодо освітнього середовища особливого значення для успішної

реалізації активного навчання набувають розуміння керівництвом його важливості, технічне обладнання навчального приміщення, а також, як і для комунікативного підходу, розміщення необхідних меблів для студентів і викладачів, які б дозволяли організовувати спілкування, наближене до умов реального життя.

Таблиця 1

Перепони до упровадження активного навчання

№	Бар'єр	Кількість викладачів	% частка
1	Значне робоче навантаження і необхідність додаткових зусиль	23	72
2	Нерозуміння відмінностей активного навчання від інших сучасних навчальних стратегій	17	53
3	Відсутність впливу на результати тестів, орієнтованих на знання і розуміння змісту навчання	11	34
4	Різний розумовий і мовленнєвий рівень студентів	8	25
5	Відсутність мотивації	3	9

Дослідження базувалось на спостереженнях за організацією навчального процесу на заняттях викладачів кафедри, порівнянні завдань, застосованих на різних етапах занять з різновіковими студентами, аналізі планів занять і проведенні круглих столів з викладачами морської англійської мови стосовно можливостей застосування стратегій активного навчання.

З нашого досить успішного досвіду упровадження комунікативного і компетентнісного підходів до навчання морської англійської мови маємо висновок, що найпершими кроками у започаткуванні нових стратегій у практичному навчанні мови і відправними пунктами для допомоги викладачам у зміні стратегії навчання постають: 1) усвідомлення основних складнощів в організації навчального процесу з застосуванням методів активного навчання; 2) прикладне визначення певної стратегії і її елементів на основі наявного попереднього досвіду навчання студентів, що зазвичай здійснюється під час декількох методичних семінарів-майстерень спільними зусиллями усіх викладачів кафедри англійської мови.

Робочим визначенням терміну «активне навчання», яке усвідомлено застосовується викладачами під час підготовки і проведення занять з морської англійської мови, слугує наступне: активне навчання – це студентоорієнтована стратегія, яка залучає студентів до виконання значущих завдань, що активізують їхнє мислення вищого рівня, і до рефлексії про результати власного навчання у порівнянні з бажаними очікуваннями. Іншими словами, викладачі мають організувати взаємну роботу самих студентів над завданнями з читання, слухання, письма, говоріння на когнітивних рівнях аналізу, оцінювання і творення з наступним індивідуальним розмірковуванням чи груповим обговоренням процесу виконання завдання і його корисності для досягнення поставленої мети.

Перша частина (взаємна робота студентів над комунікативними завданнями з читання, слухання, письма, говоріння) реалізована під час періоду запровадження комунікативного підходу до навчання, друга частина (досягнення поставленої мети) частково здійснювалася під час запровадження компетентнісного підходу до навчання. На додаток до результатів попередніх дослідницьких напрацювань суттєвим доробком активного навчання мають стати: 1) системне використання завдань, які сприяють розвитку мислення вищого рівня; 2) рефлексія щодо процесу виконання завдань, його ефективності і, за необхідності, індивідуальне повторне виконання цих завдань.

Серед базових досягнень у реалізації комунікативного підходу і послідовному упровадженні стратегій активного навчання особливе місце займають формати комунікативних практичних занять, які модифікуються у залежності від рівня навчання студентів, які розрізняються за рівнями відповідальності на судні і одночасно за рівнями мовленнєвої компетентності.

Рядовий склад палубного відділення на судні належить до допоміжного рівня; у навчанні аналогічно відносимо до цього рівня студентів першого-другого курсів, основна мета навчання яких – вивчення загальної морської мови, основні тематичні модулі якої пов'язані з будовою судна, типами торгових суден, особистою безпекою, типами аварійних ситуацій у морі, рятувними засобами, наданням елементарної медичної допомоги, стандартними фразами спілкування у морі. У цей час студенти вивчають тематичну лексику, практикуються у вивченні і використанні базових граматичних

структур на практичних заняттях за структурою PPP (презентація, практика, продукування). Значна частка часу відводиться на розуміння навчального матеріалу (переважно адаптованого), його запам'ятовування і відтворення. Тому можливість використання активного навчання згідно з нашим визначенням з'являється в останній третині заняття на етапах більш вільної практики (частково керовані і продуктивні активності) і досягає не більше 30% часу. Великого значення у цей час набуває розвиток умінь студентів аналізувати процес виконання певного завдання, усвідомлювати необхідність повторного виконання завдань, які дотепер здавалися незрозумілими, важкими, а їх невиконання впливає на розуміння понять, процесів у більш пізній час.

До експлуатаційного рівня, пов'язаного з роботою молодшого офіцерського складу екіпажу судна, який вирішує значний обсяг робіт, прирівнюємо студентів третіх-четвертих курсів, які вже мають досвід роботи на суднах у функції рядових моряків і нерідко у функції молодших офіцерів. Основна мета навчання – розвиток умінь мовними засобами здійснювати аналіз власного досвіду участі в різноманітних операціях на судні та аналіз аутентичних матеріалів, у яких презентуються аналогічні аспекти роботи на судні, варіативні аварійні ситуації, вибудовується правильна послідовність дій, розробляються рекомендації представникам різних рангів судової ієрархії. Навчальний процес на занятті планується за форматом EASA (залучення, активація, вивчення мови, активація). Студентам пропонується навчальний матеріал переважно для аналізу і оцінки, що потребує значного використання умінь вищого когнітивного рівня, а тому час на застосування методів активного навчання збільшується до 70%, переважно на етапах активації.

Управлінський рівень представлений на судні капітаном і старшим помічником, а у морському навчальному закладі асоціюється зі студентами п'ятого курсу, які вивчають курс ділової англійської мови, що розкривається у навчальних модулях про роботу з документами, оцінку ризиків, управління ресурсами містка, пошуково-рятувальні операції тощо на заняттях за форматом Patchwork (різновид EASA). Можливості застосування активного навчання на цьому рівні сягають 85% навчального часу з незначними відступами на розуміння певних мовних одиниць і граматичних структур.

Таблиця 2

Частка навчального часу для використання стратегій активного навчання

Навчальна дисципліна	Курси	Формат заняття	Частка навчального часу, %
Англійська мова за професійним спрямуванням	1–2	PPP	до 30%
Морська англійська мова	3–4	EASA	до 70%
Ділова англійська мова	5	Patchwork	до 85%

Неможливо, щоб увесь час навчального заняття використовувався на виконання завдань активного навчання, тому що потрібні адекватні зусилля для застосування умінь нижчого когнітивного рівня – розуміння, запам'ятовування, застосування, на основі яких здійснюється опанування фактичним навчальним матеріалом (новими словами і фразами, граматичними структурами, новим змістом навчальної дисципліни), але варто вмонтовувати активне навчання у кожне навчальне заняття відповідно до його комунікативного формату.

У період запровадження комунікативного навчання викладачі навчилися формулювати мету заняття, використовуючи когнітивні рівні і відповідні їм уміння. Таким чином, вони ознайомилися з описом вищих когнітивних рівнів мислення і почали ставити відповідну мету прикінцевих занять тематичних модулів, як, наприклад, «наприкінці заняття ви зможете запропонувати рекомендації щодо запобігання сильної втоми на судні». Також під час комунікативного навчання викладачі планують, а студенти звично беруть участь у низці завдань, які з повним правом можна віднести до завдань активного підходу, що, скоріше, можна віднести до інтуїтивного усвідомлення їхньої важливості. Такими завданнями у комунікативному підході до навчання морської англійської мови можна вважати дискусії, розв'язання проблем, взаємне навчання студентів для більш поглибленого розуміння навчального контенту тощо. Однак системний підхід до розвитку цих умінь можливий лише за умови свідомого використання стратегій активного навчання.

Активне навчання передбачає залучення студентів до свого власного навчання, у процесі якого кожен студент бере безпосередню участь у виконанні завдань, пропонує викладачем.

До таких завдань слід віднести: групове / парне читання текстів; завдання типу «подумай – об'єднайся – поділись ідеєю»; дискусії, дебати; розв'язання проблемних ситуацій; аналіз кейсів; підготовку проєктів і презентацій; розробку практичних порад, процедур; рольові ігри, симуляції; інтерв'ювання експертів у певній галузі; написання есе тощо, які надають можливість студентам опанувати навчальним матеріалом на вищому когнітивному рівні, самостійно знаходячи відповіді, пропонуючи творчі ідеї і приймаючи рішення на основі детального аналізу. Періодично, особливо після значних за обсягом або змістом завдань, проводиться індивідуальна / парна / групова рефлексія. У такий спосіб студенти вчаться усвідомлювати, що на вирішення кожної проблеми можна подивитися по-різному, що думка кожного варта уваги, до якої слід дослухатися.

Одним з найефективніших інструментів активного навчання постає екстенсивне читання, яке у вивченні морської англійської мови може бути представлене кейсами, морськими історіями і звітами про аварійні ситуації на суднах. Описово-технічні тексти, що переважно подаються у навчальних посібниках з вивчення морської англійської мови, дають знання різноманітних навігаційних понять, судових операцій, функцій обладнання тощо, але реальні життєві і робочі обставини на суднах залишаються поза ними. Екстенсивне читання є також яскравим прикладом змішаного навчання, оскільки спочатку студенти самостійно прочитують значні обсяги інформації, відповідають на поставлені запитання для самоперевірки розуміння змісту, формулюють свої запитання, що виникли у процесі читання, а потім під час занять беруть участь у спільних дискусіях і розробках. Мотивуючим фактором для такого читання є аутентичність пропонованих текстів, а підготовчим етапом – обговорення міні-кейсів, представлених у навчальних модулях посібників, розроблених викладачами кафедри.

Структура завдань до морських історій і звітів про аварійні ситуації відрізняється, бо пропонуються студентам різного рівня мовної компетентності – морські історії студентам допоміжного рівня (перший-другий курси), звіти про аварійні ситуації – студентам рівня експлуатації (третій-четвертий курси). Завдання активного спрямування до морських історій укладаються із запитань під рубриками «перевірка розуміння змісту», «як ти думаєш» і «креативне завдання». Завдання до звітів про аварійні ситуації більш складні і докладні. Вони групуються у категорії, які яскраво представляють ідеї активного навчання: «критичне розуміння фактів», «формулювання припущень», «аналіз даних звіту», «генерування альтернатив», «розробка плану дій». Межі між визначеними категоріями завдань незначні, але це надає можливість здійснити детальний аналіз дій членів екіпажу, розвиваючи у студентів мислення вищого когнітивного рівня.

Особливістю освіти у наш час стає необхідність змішаного навчання, коли студенти вчаться традиційно у класних приміщеннях навчального закладу і періодично засобами електронних навчальних платформ, серед яких Microsoft Teams, Zoom, Skype, Discord, Google Classroom. Безперечно, змішане навчання дещо звужує можливості використання методів активного навчання, зокрема унеможливорює фізично рухомі завдання, такі як розпитування (survey), перехресна робота в парах і малих групах (think-pair-share), а також активності особливого формату: дебати, голосування (dotmocracy) з наступними коментарями студентів.

Водночас змішане навчання надає можливість глибокого самостійного засвоєння тематичних знань і взаємного обміну ними на навчальних платформах. Так, наприклад, дискусії або завдання з розв'язання проблем, як і обговорення певних текстів, які розпочаті на офлайн заняттях у парах або до яких студенти готувалися самостійно, можуть бути продовжені онлайн у груповому обговоренні. До завдань активного навчання, які успішно використовуються під час занять онлайн у груповому форматі, можна віднести: дискусії; обговорення новин про аварійні ситуації; вирішення проблемних ситуацій; знаходження відповідей на запитання; індивідуальні і групові плейлисти; перегляд відео кліпів і аналіз/оцінка дій/розробка альтернативного плану дій; читання і аналіз професійно і тематично орієнтованих кейсів; морських історій, звітів про аварійні ситуації тощо.

Досить незвичним елементом активного навчання, який успішно застосовується як у фізичній навчальній аудиторії, так і на навчальних комп'ютерних платформах, є завдання на само-рефлексію, які потребують від студентів аналізу і оцінки власної навчальної діяльності. Зазвичай проводяться наприкінці заняття на етапі зворотного зв'язку за ініціативними посиланнями викладача, якими бувають: відповідь на одне запитання (Що залишилося незрозумілим? Що

ви зрозуміли найкраще? Чим це може бути корисним для вас?) письмово або усно; закінчення двох-трьох тверджень, пов'язаних з темою або виконанням певного завдання (наприклад, «мені слід вивчити...», «мені слід уникати...» після вивчення теми «Втомлюваність на судні»); усне обговорення процесу виконання самостійного завдання або завдання, яке викликало труднощі у значній кількості студентів; спонукання окремих студентів до певних джерел інформації (граматичних правил, лексичних пояснень, тематичного контенту тощо) для усвідомлення ними власних помилок і повторного виконання чи доопрацювання завдання.

Письмові рефлексивні коментарі подаються викладачеві для аналізу і врахування у підготовці до наступних занять. Одна з необхідних умов розвитку умінь саморефлексії – системне заохочення студентів до цього процесу і неперервна увага викладача до їхніх індивідуальних невдач чи досягнень.

Висновки. Активне навчання – одна з ключових сучасних стратегій в організації навчального процесу, зокрема з морської англійської мови, мета використання якого полягає не стільки у знаходженні конкретної відповіді на поставлене запитання, скільки в організації дискусії на вищих рівнях мислення і наступної за нею рефлексії для розвитку умінь критичного і творчого мислення, співробітництва і спілкування. Стратегія активного навчання передбачає менше уваги елементарній передачі інформації, але більше уваги розвитку умінь і вивченню думок, відношень і цінностей студентів.

У зв'язку з відсутністю стандартного визначення активного навчання освітньому закладу / кафедрі слід визначитися з власними підходами до активного навчання з урахуванням необхідності розвивати у студентів уміння вищого когнітивного рівня і саморефлексії. Елементи активного навчання успішно застосовуються у форматі змішаного навчання з акцентом на використанні індивідуальних і групових форм взаємодії студентів.

Для успішного запровадження активного навчання у курсі морської англійської мови необхідна попередня навчально-методична робота з викладачами для усвідомлення ними важливості упровадження такої стратегії у навчанні та розуміння її специфічних аспектів. Ефективність застосування активного навчання підсилюється за умови досвідченого володіння науково-педагогічним складом кафедри комунікативним підходом до навчання морської англійської мови. Спільна робота над структуризацією і описом методики використання мовленнєвих завдань у процесі розробки відповідної науково-методичної теми кафедри, як і розробка критеріїв оцінки результативності активного навчання, зумовлює неослабну увагу викладачів до активізації у студентів умінь вищого розумового рівня.

ЛІТЕРАТУРА

1. Aksit, F., Niemi, H., Nevgi, A. Why is active learning so difficult to implement. (2016). URL: <http://dx.doi.org/10.14221/ajte.2016v41n4.6>
2. Alves, M. Ways to Apply Active Learning in the College ESL Classroom. (2015). URL: www.researchgate.net
3. Anderson, L., Krathwohl, D. (2001). A Taxonomy for Learning, Teaching, and Assessing. Revision of Bloom's Taxonomy of Educational Objectives. URL: <https://docplayer.net/100316759-Taxonomy-leaitning-teach-ing-assessing.html>
4. Bonwell, C.; Eison, J. (1991). Active Learning: Creating Excitement in the Classroom. URL: <https://files.eric.ed.gov/fulltext/ED336049.pdf>
5. Borte, K. Barriers to student active learning in higher education. (2020). URL: <https://www.tandfonline.com/doi/abs/10.1080/13562517.2020.1839746?journalCode=cthe20>
6. Brame, C. Active Learning. (2016). URL: <https://cft.vanderbilt.edu/guides-sub-pages/active-learning/>
7. Butler, S. Keep Learners at the Center of the Design Process. (n.d.). URL: <https://www.smartsparrow.com/what-is-active-learning/>
8. Chervase, C. Active Methods for Language Learning. (2016). URL: https://www.armyacademy.ro/reviste/rev2_2016/Chervase.pdf
9. Devi S. Active learning models for effective teaching. (2014). URL: <https://jntuhhrdc.in/docs/Mini%20project.pdf>
10. Doyle, L. The Benefits of Active Learning in Higher Education. (2019). URL: <https://www.northeastern.edu/graduate/blog/active-learning-higher-education/>
11. Edwards, S. Four barriers to active learning and three qualities to help teachers overcome those challenges. (n.d.) URL: <https://coenews.augusta.edu/archives/1050>.
12. Meylan, C. From passive to active learning: pros, cons and 6 strategies. (n.d.) URL: <https://hospitalityinsights.ehl.edu/passive-active-learning>.
13. Parikh, A. 4 Common Impediments to Active Learning. (2019). URL: <https://tophat.com/blog/active-learning-impediments/>.

14. *Perez-Castillejo, S.* Active Learning Ideas for Language Teaching with Zoom. (2020). URL: <https://extemporeapp.com/active-learning-ideas-language-teaching-zoom/>.

15. STCW Convention and STCW Code (2017). URL: <https://navlib.net/wp-content/uploads/2018/06/STCW-2017>.

REFERENCES

1. Aksit, F., Niemi, H., Nevgi, A. Why is active learning so difficult to implement. (2016). URL: <http://dx.doi.org/10.14221/ajte.2016v41n4.6>

2. Alves, M. Ways to Apply Active Learning in the College ESL Classroom. (2015). URL: www.researchgate.net

3. Anderson, L., Krathwohl, D. (2001). A Taxonomy for Learning, Teaching, and Assessing. Revision of Bloom's Taxonomy of Educational Objectives. URL: <https://docplayer.net/100316759-Taxonomy-leaitning-teaching-assessing.html>

4. Bonwell, C.; Eison, J. (1991). Active Learning: Creating Excitement in the Classroom. URL: <https://files.eric.ed.gov/fulltext/ED336049.pdf>

5. Borte, K. Barriers to student active learning in higher education. (2020). URL: <https://www.tandfonline.com/doi/abs/10.1080/13562517.2020.1839746?journalCode=cthe20>

6. Brame, C. Active Learning. (2016). URL: <https://cft.vanderbilt.edu/guides-sub-pages/active-learning/>

7. Butler, S. Keep Learners at the Center of the Design Process. (n.d.). URL: <https://www.smartsparrow.com/what-is-active-learning/>.

8. Chervase, C. Active Methods for Language Learning. (2016). URL: https://www.armyacademy.ro/reviste/rev2_2016/Chervase.pdf.

9. Devi S. Active learning models for effective teaching. (2014). URL: <https://jntuhhrdc.in/docs/Mini%20project.pdf>.

10. Doyle, L. The Benefits of Active Learning in Higher Education. (2019). URL: <https://www.northeastern.edu/graduate/blog/active-learning-higher-education/>.

11. Edwards, S. Four barriers to active learning and three qualities to help teachers overcome those challenges. (n.d.) URL: <https://coenews.augusta.edu/archives/1050>.

12. Meylan, C. From passive to active learning: pros, cons and 6 strategies. (n.d.) URL: <https://hospitalityinsights.ehl.edu/passive-active-learning>

13. Parikh, A. 4 Common Impediments to Active Learning. (2019). URL: <https://tophat.com/blog/active-learning-impediments/>.

14. *Perez-Castillejo, S.* Active Learning Ideas for Language Teaching with Zoom. (2020). URL: <https://extemporeapp.com/active-learning-ideas-language-teaching-zoom/>.

15. STCW Convention and STCW Code (2017). URL: <https://navlib.net/wp-content/uploads/2018/06/STCW-2017>.

Стаття надійшла до редакції 25.05.2021